

Devon Price. *Unmasking Autism: The power of embracing our hidden neurodiversity.*

Monoray, 2022. 1. vydání. 296 stran.

Poruchy autistického spektra jsou dnes díky zdokonalující se diagnostice jednou z nejčastěji vyskytujících neurovývojových poruch u dětí i dospělých. Spektrum autismu je tak široké, že nelze potkat dvě osoby s identickými projevy. Mezi námi jsou však lidé, kteří o svém autismu nemají tušení, nebo jej umí skrýt tak, aby vyhověli standardům dnešní společnosti. Tento fenomén se nazývá maskování, kterému se ve své knize věnuje dr. Devon Price, sociální psycholog, vysokoškolský učitel, spisovatel a člověk s autismem.

Dr. Price představuje koncept maskování jako strategii, jež někteří lidé na autistickém spektru používají k přizpůsobení se neurotypickému světu. Ve své knize popisuje, jakým způsobem se osoby s poruchou autistického spektra učí maskovat a jaké dopady má skrývání autistických rysů na jejich psychické zdraví. Na základě sociálněvědního výzkumu i vlastních zkušeností a sebezkušenostních cvičení, provázející celou knihu, vede autor čtenáře k nalezení způsobu, jak ukázat světu své skutečné já. Pozornost je věnována obzvláště ženám, osobám s rozdílnou barvou pleti, transsexuálům či genderově nekonformním lidem, kteří mnohdy bývají nedostatečně diagnostikováni nebo obdrží nesprávnou diagnózu.

Publikace je členěna do osmi kapitol, v nichž autor nachází prostor pro seznámení čtenáře s problematikou poruch autistického spektra. V předmluvě nastiňuje cestu k uvědomění si své vlastní jinakosti po letech depresí a izolace. Již zde se může čtenář pustit do prvního cvičení s názvem *Values-Based Integration Process*, jehož autorkou je životní koučka, teoložka a zastánkyně práv osob s postižením Heather R. Morgan a je navrženo tak, aby pomohlo lidem na spektru vážit si sebe sama a přemýšlet o tom, jaký by svět byl po odložení jejich masky. Cvičení je založeno na úvahách o momentech, kdy se člověk cítí sám sebou a plný života. Osobám s poruchou autistického spektra může toto uvědomění přinést sílu a motivaci čelit dalším životním výzvám.

První kapitola knihy se zabývá diagnostikou v devadesátých letech minulého století, kdy se jí mnoho rodičů potencionálně autistických dětí vyhýbalo z důvodu obav a nedostatku znalostí. Tito lidé většinou obdrželi svou diagnózu až v dospělosti, po uvědomění si vlastní odlišnosti a problémů v porozumění světu kolem nich. Čtenář se zde dozvídá informace o definici autismu, jeho projevech a terminologii, přičemž se autor snaží vyvrátit mylnou představu o člověku s autismem, která připomíná hlavního představitele z filmu *Rain Man*, tedy bílého chlapce či muže s viditelným a těžkým postižením, nikdy neudržitelným očním kontaktem, s geniální pamětí a nadáním pro matematiku.

Stěžejní částí knihy jsou druhá, třetí a čtvrtá kapitola, které se přímo věnují maskování. Autor právě v těchto kapitolách zmiňuje důvody, proč jsou ženy, genderové minority a osoby dalších etnik diagnostikovány později, nebo diagnózu vůbec neobdrží, a proč se učí maskování pomocí napodobování chování lidí kolem nich. V závěru třetí kapitoly dr. Price upozorňuje na problematiku osob s kombinovanou diagnózou, zdůrazňuje důležitost nalezení takové komunity lidí, ve které se osoba na spektru bude cítit sama sebou. Čtvrtá kapitola s názvem *The Cost of Masking* se soustřeďuje na problematiku strategie, které osoby s autismem při maskování používají, jako je pití alkoholu, chování vedoucí k poruchám příjmu potravy, dodržování přesných pravidel a struktur, nadměrné samotářství a až nutkávná snaha zalíbit se ostatním.

Druhá polovina knihy podává jiný pohled na autismus a na proces odhození pomyslné masky, kterou osoby s autismem používají. Pátá kapitola má za cíl přimět čtenáře přemýšlet o autistických stereotypch jinak než jako o obtěžujících vlastnostech, které vnímají neurotypičtí lidé, oslavovat speciální zájmy a znovuobjevovat své hodnoty.

Myšlenky autora předávají čtenáři postupný návod na vybudování života přizpůsobenému autismu. Dr. Price také dodává odvalu k ukázání své vlastní odlišnosti jako cesty sdělení svých potřeb dalším lidem. Závěr knihy je věnován budování vztahů a komunity, způsobu vyjadřování svých myšlenek, postojů, potřeb a v neposlední řadě vytváření světa, ve kterém je jinakost vítána a neurodivergentní lidé jsou plnohodnotnou součástí společnosti.

Dílo *Unmasking Autism* je převážně cíleno na dospělé s již přiznanou diagnózou nebo ty, kteří o ní přemýšlí. Nicméně kniha může být přínosným zdrojem informací pro porozumění této problematice pro psychology, terapeuty, speciální pedagogy a učitele, kteří pracují s osobami s poruchou autistického spektra. Publikace představuje čtenáři jiný než diagnostický, pedagogický a medicínský pohled na autismus, a to prostřednictvím příběhů skutečných lidí s touto diagnózou. Autor poukazuje na oblasti, které se zatím velmi pomalu dostávají do popředí zájmu. Velmi důležité je také sdělení potřeby o edukaci neurotypické populace a snaze přizpůsobit společnost pro osoby s jinakostí tak, aby mohli být její plnohodnotnou součástí.

Vzhledem k tomu, že recenzovaná publikace je dostupná pouze v anglickém jazyce, může se čtenář o autistickém maskování dozvědět více například na webových stránkách autismport.cz, které jsou provozovány Národním ústavem pro autismus, z.ú. a mají za cíl šířit osvětu o poruchách autistického spektra v České republice.¹

Mgr. Jana Pospíšilová
speciální pedagog, doktorandka na Ústavu speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty
Univerzity Palackého v Olomouci
e-mail: jana.pospisilova09@upol.cz

Pospíšilová, J. (2024). *Unmasking Autism: The power of embracing our hidden neurodiversity* [recenze]. *E-psychologie*, 18(1), 57-58. <https://doi.org/10.29364/epsy.495>

¹ NAUTIS, z.ú. (2003). *Autismport.cz*. <https://autismport.cz/>